

Резултати. Известна представа за смъртността на хората, населявали територията на България преди векове, дават изследванията, направени от Н. Кондова и Сл. Чолаков (1995) върху датирани некрополи и обработени по методиката на G. Acsadi и J. Nemeskeri (1970) за построяване на таблици за смъртност по палеодемографски данни. В началото на новата ера средната продължителност на живота на мъжете, доживели до двадесетгодишна възраст, е била значително по-голяма от тази на жените. Същите зависимости показват и данните за смъртността в средновековна България (VIII-XIV в.). През XV-XVII в. смъртността на мъжете, доживели до двадесетгодишна възраст, също е била по-ниска от тази на жените. Разликата е била най-голяма на 20-29 години. Към 60-годишната възраст смъртността на двата пола се е изравнявала.

Първите таблици за смъртност за населението на България показват висока смъртност на жените във възрастовите групи 10-44 и 75-99 години (табл. 2). Женската свръхсмъртност е най-висока във възрастта 20-39 години. Още в първото десетилетие на века женската свръхсмъртност във възрастта 75-89 г. намалява и изчезва. Вероятностите за умиране на двата пола се изравняват. За пръв път се набелязва мъжка свръхсмъртност в тази възрастова група. Налице е вече стабилна свръхсмъртност на мъжкия пол в кърмаческата възраст и във възрастовата група 45-74 години.

Според таблицата за смъртност за 1933-1936 г. свръхсмъртността на жените е ограничена вече само във възрастта 5-44 години. В таблицата за 1946-1947 г. вероятностите за умиране на двата пола във възрастта 10-34 години практически се изравняват. От 1956-1957 г. нататък във всички възрастови групи е налице повече или по-малко изразена мъжка свръхсмъртност.

Еволюцията на мъжката свръхсмъртност у нас от началото на века е показана във фиг. 1. Кривите, получени от вероятностите за умиране на шест съкратени таблици за смъртност, показват непрекъснато нарастване на разликата в кърмаческата, детската (до 9 години) и зрялата възраст. Нарастването обаче е най-голямо във възрастовия диапазон 25-74 години. Във втората половина на периода 1960-1994 г. кривата на повъзрасовата свръхсмъртност на мъжете променя и характера си: от мономодална с максимум във възрастовата група 20-24 години тя се превръща в бимодална с втори връх във възрастта 40-44 години. Специално отбелязване заслужава грубото нарастване на индекса във възрастта 25-64 години в петата и шестата таблица, които покриват периода 1980-1994 г.